

Activiteitenverslag Onderwijscoördinatie 2020

Vocvo

Inhoud

[Inleiding](#)

[1 Opdrachten uit de samenwerkingsovereenkomst](#)

[1.3.2 Organisatie en evaluatie van het onderwijsaanbod in de gevangenissen](#)

[Niet-regulier aanbod](#)

[Centra voor basiseducatie](#)

[Andere aanbodverstrekkers](#)

[Regulier aanbod](#)

[Algemene vaststellingen](#)

[Specifieke vaststellingen](#)

[Cursisten](#)

[Aantal cursisten](#)

[Cursistenprofiel](#)

Inleiding

Beste lezer,

In deze bijlage brengen we het cijfermateriaal mbt de onderwijscoördinatie in de Vlaamse en Brusselse gevangenissen voor het schooljaar 2019-2020. Deze bijlage is aanvullend op het eerder ingediende activiteitenverslag 2020.

We wensen u veel leesplezier.

Inge Van Acker

Directeur

1 Opdrachten uit de samenwerkingsovereenkomst¹

1.3.2 Organisatie en evaluatie van het onderwijsaanbod in de gevangenissen

In de jaarverslaggeving maken we het onderscheid tussen regulier onderwijsaanbod en niet-regulier onderwijsaanbod. **Niet-regulier aanbod** verwijst naar aanbod van centra voor volwassenenonderwijs en centra voor basiseducatie dat geen lesuren cursist (LUC) genereert alsook aanbod van andere aanbodesverstrekkers, zoals de VDAB. In de praktijk zien we dat de centra voor volwassenenonderwijs geen niet-regulier aanbod inrichten in de gevangenissen. De toelichtingen hieronder betreffen dus het niet-regulier aanbod basiseducatie en het aanbod van andere partners buiten het volwassenenonderwijs.

Om het niet-regulier aanbod weer te geven, maken we gebruik van data die via de onderwijscoördinatoren van Vocvo zijn opgevraagd bij de aanbodesverstrekker.

Om het **regulier aanbod** in kaart te brengen, gebruiken we data die door de overheid worden aangeleverd. Voor dit jaarverslag 2020 gebruiken we data over de deelname en het cursistenprofiel met betrekking tot het schooljaar 2019-2020. Wat betreft de LUC, verwijzen we naar de data van het kalenderjaar 2019. De LUC worden bepaald door de lestijden van de module te vermenigvuldigen met het aantal financierbare cursisten dat in die module is ingeschreven. We gebruiken de data van het kalenderjaar 2019 omdat de LUC-gegevens van kalenderjaar 2020 nog niet beschikbaar zijn en deze van 2019 de laatst gekende gevalideerde gegevens zijn.

We houden hierbij de forensisch psychiatrische centra in Antwerpen, Gent en de gevangenis Tongeren buiten beschouwing daar Vocvo geen opdracht heeft in deze inrichtingen.

In onderstaand luik bespreken we eerst het niet-regulier aanbod en daarna volgt een toelichting over het regulier aanbod.

Niet-regulier aanbod

Centra voor basiseducatie

Niet-regulier aanbod betreft het aanbod waarbij centra geen LUC genereren. Voor 2019-2020 waren er in totaal 511 lesuren² voorzien. Dat is een verdere daling t.o.v. de voorbije jaren (cfr. 835 in 2018-2019 en 886 in 2017-2018). Vooral de stopzetting van het project 'Open Leren Achter Tralies (OLAT)' zorgt voor de daling in het aantal uren "niet

¹ *Samenwerkingsovereenkomst tussen de Vlaamse regering en het VOCVO vzw betreffende de coördinatie van het onderwijs aan gedetineerden van 30 april 2015.*

² *Dit aantal lesuren is een inschatting op basis van de data die we van de centra hebben ontvangen.*

regulier aanbod". Tot januari 2020 was er vanuit de provincie West-Vlaanderen financiering voor de organisatie van het open leercentrum in de gevangenissen Ruiselede, Ieper en Brugge. Na afloop van dit project werd de werking van het open leercentrum in de gevangenissen van Brugge en Ieper vooral verder gezet via reguliere modules "leren leren"³. In Ruiselede was er in februari/maart 2020 enkele weken aanbod vanuit eigen financiering van het centrum. Hoewel de onderwijspartners in de West-Vlaamse gevangenissen sterk hebben geijverd voor de verderzetting van het open leercentrum in dezelfde vorm, werd de keuze voor regulier aanbod gemaakt. Het niet-reguliere aanbod kon echter flexibeler inspelen op de noden van individuele gedetineerden. Gezien de financiering werd stopgezet hebben de centra voor basiseducatie de werking van het open leercentrum in deze meer flexibele vorm moeten stopzetten.

Figuur 1 geeft het niet-regulier aanbod weer, per gevangenis en met het aantal voorziene uren. Het gaat hierbij om specifieke methodieken zoals het open leercentrum en ateliers/gespreksgroepen. Dit aanbod werd vanaf maart 2020 opgeschort door de coronamaatregelen.

Figuur 1- Aantal ingerichte uren van de centra voor basiseducatie die geen LUC genereren in de gevangenissen in 2019-2020.

Gevangenis	Naam aanbod/module	2019-2020
Brugge	OLC	186
Leuven Centraal	OLC	40
Leuven Centraal	NT1: Samen sterke verhalen lezen	40
Vorst	atelier NT1	120
Mechelen	Nederlands en sport	42
Ruiselede	OLC	50
Ieper	OLC	33
	TOTAAL	511

Andere aanbodverstrekkers

Vocvo ondersteunt ook **andere opleidingsverstrekkers** in de gevangenissen. Er werden in 2019-2020 in totaal 898 uren georganiseerd door andere aanbodverstrekkers. Dit aantal uren ligt in lijn met het voorbije schooljaar (cfr. 897,5). Er werd omwille van coronamaatregelen ook aanbod geschrapt dat initieel was voorzien: EHBO (Ruiselede; DG EPI⁴); professionele schoonmaak (Ieper, VDAB); maatschappelijke ondersteuning (Brugge, Groep Intro); studieondersteuning (Brugge; Leerwinkel West-Vlaanderen).

³ De organisatie van deze modules werd in het voorjaar 2020 wel opgeschort omwille van corona.

⁴ Directoraat-Generaal Penitentiaire Instellingen

In figuur 2 is het overzicht terug te vinden van de lesuren die door andere aanbodverstrekkers zijn georganiseerd.

Figuur 2 - Aantal lesuren van andere aanbodverstrekkers in de gevangenissen in schooljaar 2019-2020

Gevangenis	Aanbieder	Naam opleiding of modules	Totaal uren
Beveren	VUB	Penologie	60
Wortel	vzw Velo	Fietshersteller	800
Hasselt	KULeuven	Gevangenisstraf als doorleefde realiteit	26
Vorst	Rode Kruis	EHBO	12
		TOTAAL uren gerealiseerd	898

In de gevangenis van Hoogstraten worden reeds jarenlang verschillende beroepsopleidingen⁵ aangeboden door het DG EPI in samenwerking met de VDAB. Dit aanbod werd in bovenstaande tabel buiten beschouwing gelaten omdat hierover geen accurate cijfers van het aantal lesuren ter beschikking zijn.

Regulier aanbod

Algemene vaststellingen

We hanteren in de jaarverslaggeving het cijfer van het **aantal lesurencursist (LUC)** om het aanbod en de participatie in de gevangenissen weer te geven. In figuur 3 zijn de gegenereerde LUC terug te vinden voor de schooljaren 2016-2017 en 2017-2018 en het kalenderjaar 2019. In onderstaand luik verwijzen we naar de LUC voor het kalenderjaar 2019 omdat deze de meest recent gevalideerde cijfers zijn. Het schooljaar 2018-2019 was een overgangsjaar naar berekening van het aantal LUC op kalenderjaren i.p.v. schooljaren. Dit bemoeilijkt het vergelijken met de cijfers van de voorbije jaren waar de referteperiode van 1 september tot 31 augustus liep. Gezien de referteperiodes in de toekomst kalenderjaren zullen zijn, opteren we ervoor om ook deze te gebruiken in dit jaarverslag. Op basis van deze cijfers besluiten we dat het aantal LUC **in het kalenderjaar 2019 beduidend hoger** was dan in de vorige schooljaren. Voor het kalenderjaar 2020 verwachten we een **breuk in deze stijgende trend**, gezien de (gedeeltelijke) opschorting van het aanbod ten gevolge van de coronamaatregelen in het voorjaar 2020. We wachten nog verdere data af om dit al dan niet te bevestigen.

⁵ Aanbod in samenwerking met VDAB Hoogstraten bestaat uit o.a. schilder/behanger; metser, stukadoor, automechanica, magazijnmedewerker, ...

Figuur 3 - LUC schooljaar 2016-2017, schooljaar 2017-2018 en het kalenderjaar 2019

Schooljaar 2016-2017	Schooljaar 2017-2018	Kalenderjaar 2019
163 156	181 573	214 193

Gezien de soms korte verblijfsduur van gedetineerden in de gevangenissen is het niet altijd vanzelfsprekend of zelfs mogelijk om volledige opleidingen aan te bieden. Vaak wordt er dan ook een beperkt aantal modules van de opleiding ingericht, naargelang de mogelijkheden. We streven er samen met de aanbodverstrekkers echter naar om toch zoveel mogelijk opleidingen volledig aan te bieden, zodat de gedetineerden het certificaat kunnen behalen. In figuur 4 is het overzicht terug te vinden van de **opleidingen** waarvan was voorzien om ze **volledig** aan te bieden in het schooljaar 2019-2020⁶. Er is ook te zien welke opleidingen wel volledig werden afgewerkt en welke niet omwille van de coronamaatregelen. In het voorgaande schooljaar 2018-2019 waren er zeventien volledig ingerichte opleidingen. In het schooljaar 2019-2020 stonden er zestien volledige opleidingen op de planning, maar deze zijn dus omwille van de coronamaatregelen niet overal gerealiseerd.

Figuur 4 - Overzicht opleidingen waarvan voorzien was om ze volledig aan te bieden

Gevangenis	opleiding	Volledig gerealiseerd?
Wortel	Bakker	Neen .
Oudenaarde	Loodgieter	Neen
	Monteur centrale verwarming	Ja
	Technisch tekenen	Neen
	AAV	Ja
Beveren	Grootkeukenmedewerker & hulpkok	Neen
	Computeroperator	Neen.
	Webontwikkeling	Neen
	Residentieel elektrotechnisch installateur	Neen
Ieper	Professionele schoonmaaktechnieken	Neen
Ruiselede	Heftruck	Eén opleiding in oktober

⁶ Volledig ingerichte opleidingen= opleidingen waar alle modules binnen 1 schooljaar worden aangeboden en tot een certificaat of diploma leiden.

		2019 wel Een tweede opleiding in juni niet
Ruiselede	Spinhoogtewerker	Eén opleiding in oktober 2019 wel Een tweede opleiding in juni niet
Ruiselede	Groenonderhoud	Neen
Antwerpen	VCA	Eén wel, de tweede niet
Leuven-Centraal	Residentieel elektrotechnisch installateur	Neen
Leuven-Centraal	AAV	Neen

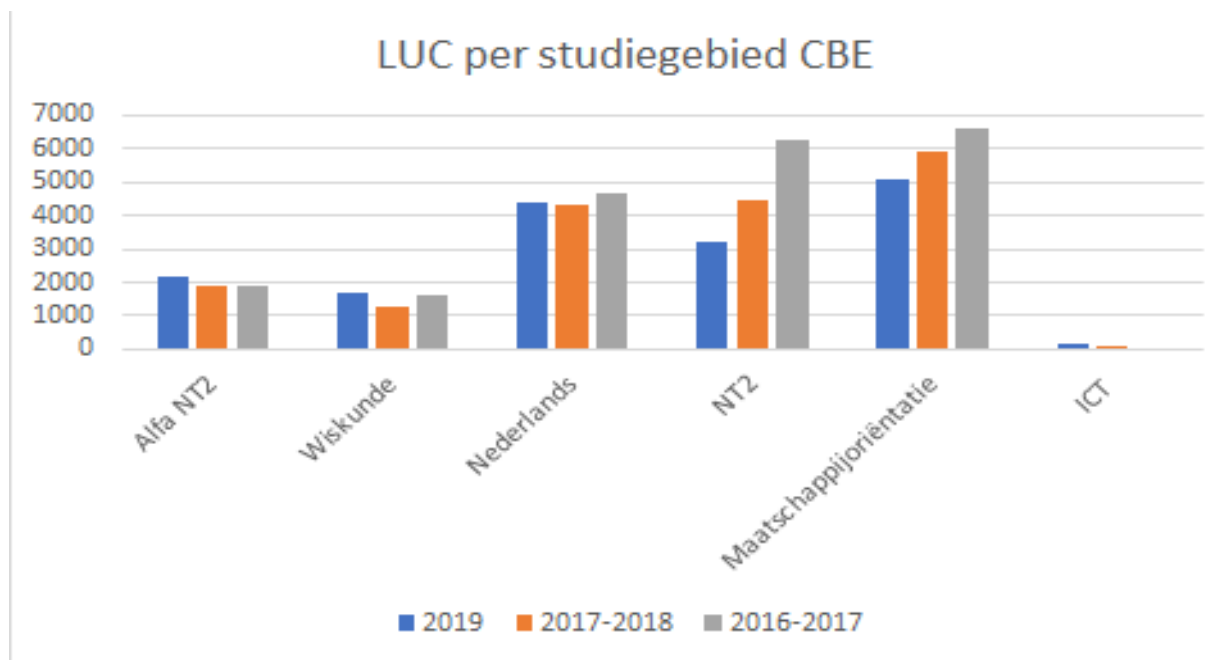
Specifieke vaststellingen

In het schooljaar 2019-2020 werden in totaal **429 modules** ingericht uit 61 opleidingen. Van de 61 opleidingen situeren zich 19 opleidingen in de basiseducatie en 42 opleidingen in het secundair volwassenenonderwijs. In 2018-2019 waren er 465 ingerichte modules. We stellen dus een **daling vast in het aantal ingerichte modules**. Daarnaast zien we de impact van de coronacrisis ook in het **aantal afgelaste modules**. In 2019-2020 waren er 80 afgelaste modules en in 2018-2019 waren dit er 31.

Figuur 5 geeft een overzicht van de **LUC per leergebied van de centra voor basiseducatie** van de afgelopen jaren. In totaal waren er in het kalenderjaar 2019 16.780 LUC. In vergelijking met de voorgaande jaren is dit een verderzetting van een **daling in het aanbod** van de centra voor basiseducatie (cfr. 17.885 LUC in 2017-2018; 21.120 LUC in 2016-2017). In tegenstelling tot het totaal aantal LUC dat stijgt, daalt dus het aanbod van de centra voor basiseducatie in de gevangenis. De daling situeert zich vooral in de studiegebieden 'NT2' (Nederlands Tweede Taal) en 'Maatschappijoriëntatie'. De gebieden met het hoogste aantal LUC zijn 'Maatschappijoriëntatie' en 'Nederlands'. Er zijn nog geen LUC beschikbaar voor 2020 maar gezien de coronacrisis verwachten we hier een verdere afname. De dalende trend van het aanbod van de centra voor basiseducatie is opmerkelijk, gezien het doelpubliek in de gevangenis heel wat laaggeletterden en anderstaligen omvat. In de nieuwe Vlaamse leidraad voor het onderwijsaanbod in de gevangenis⁷ zetten we prioritair in op onder meer geletterdheidsaanbod en NT2. We verwachten dan ook dat vanaf het schooljaar 2022-2023 deze trend zal omkeren onder impuls van de Vlaamse leidraad. We zullen dit nauwgezet monitoren.

⁷ Herwerkte versie 2021

Figuur 5 - LUC per opleidingsgebied van de centra voor basiseducatie voor de schooljaren 2017-2018; het schooljaar 2016-2017 en het kalenderjaar 2019.

Figuur 6 geeft een overzicht van **de LUC per studiegebied van de centra voor volwassenenonderwijs**. Het aanbod vanuit de centra voor volwassenenonderwijs is vooral toegenomen in de studiegebieden “Informatica-en Communicatietechnologie”, “Europese hoofdtalen richtgraad 1 en 2” en “Nederlands tweede taal”. Een andere vaststelling is dat modules uit de studiegebieden ‘Handel’ en ‘bedrijfsbeheer’ niet meer worden aangeboden. Er waren in het totaal **204.448 LUC in 2019**. Dit is een opmerkelijke **stijging** tav de voorbije jaren (cfr. 163.688 in 2017-2018; 142.036 in 2016-2017). Nieuwe opleidingen zijn geletterdheidsmodules “Nederlands” en “Leren Leren” alsook “Grafische communicatie en Media”. Er zijn nog geen LUC beschikbaar voor 2020 maar gezien de coronacrisis verwachten we hier een breuk in de stijgende trend.

Als we de studiegebieden met de grootste stijging leggen naast de vernieuwde Vlaamse leidraad, dan kunnen we enkele opmerkelijke zaken vaststellen:

- Er werd in 2019 reeds extra geïnvesteerd in het prioritair aanbod⁸ van de Vlaamse leidraad. We zien immers stijgingen in de volgende studiegebieden:
 - NT2;
 - beroepsgerichte studiegebieden zoals Mechanica-Elektriciteit, Meubelmakerij, Lassen en Ruwbouw;
 - ICT (we gaan er daarbij vanuit dat het ICT-aanbod te catalogeren valt onder geletterdheidsaanbod of beroepsgerichte opleiding);

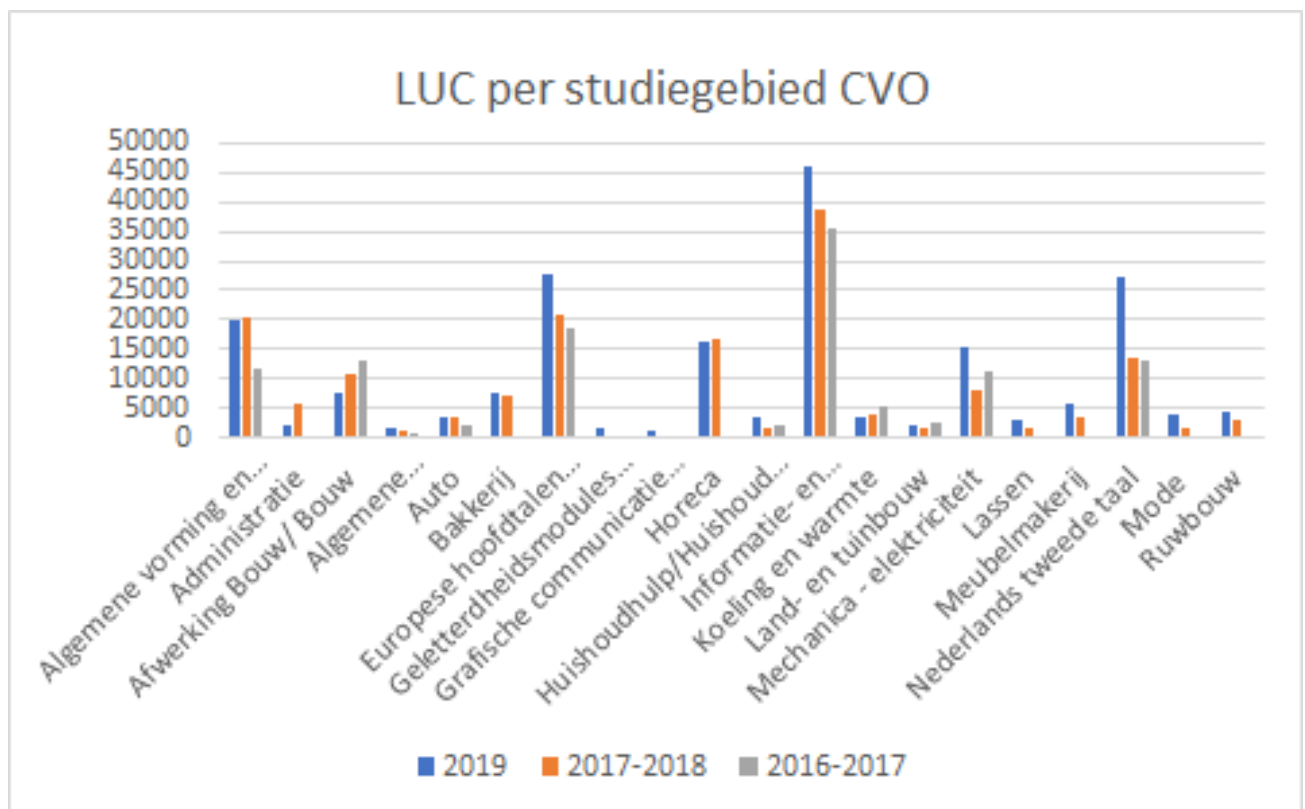
⁸ In de Vlaamse leidraad wordt het volgende als prioritair aanbod beschouwd: geletterdheidsaanbod, NT2, beroepsgerichte opleidingen en tweedekansonderwijs.

- we zien de eerste geletterheidsmodules van de centra voor volwassenenonderwijs opduiken.

We kunnen daaruit besluiten dat de Vlaamse leidraad in de lijn ligt van het huidige beleid en geen schokgolf in het aanbod zal veroorzaken.

- We zien in 2019 echter eveneens een sterke stijging in het studiegebied Europese hoofdtalen richtgraad 1 en 2. Met dit aanbod wijken we wel af van de prioriteiten van de Vlaamse leidraad. Het betreft immers geen prioritair aanbod. Het talenaanbod in de gevangenissen zal in het komende jaar grondig geëvalueerd worden in het licht van de prioriteiten van de leidraad. We mogen daarbij verwachten dat we vanaf het schooljaar 2022-2023, wanneer de toepassing van de hernieuwde Vlaamse leidraad zichtbaar zal worden, een trendbreuk zullen zien in de gestage toename van het talenaanbod. Dit ten voordele van ander aanbod dat wel als prioritair kan beschouwd worden.

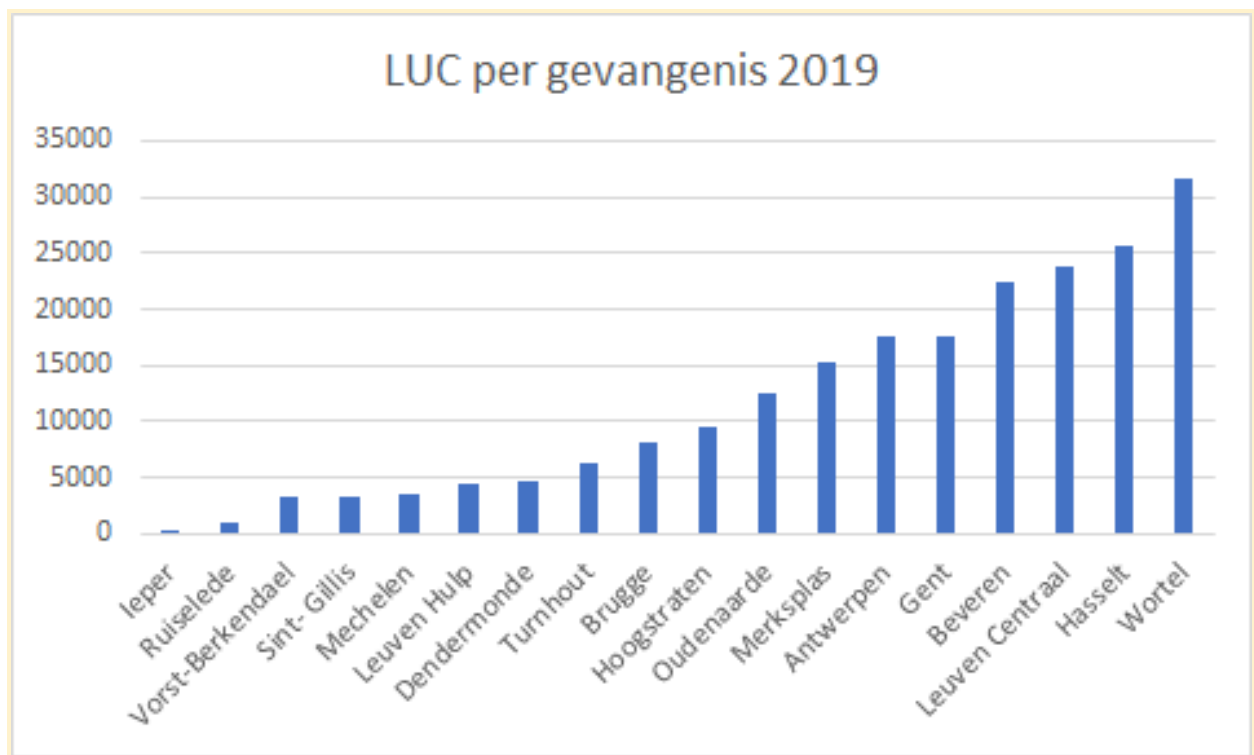
Figuur 6 - LUC per opleidingsgebied van de centra voor volwassenenonderwijs voor de schooljaren 2017-2018; het schooljaar 2016-2017 en het kalenderjaar 2019.

Figuur 7 geeft de verdeling weer van de **LUC gegenereerd over de gevangenissen heen** voor het kalenderjaar 2019. De verschillen tussen de gevangenissen zijn zeer groot, maar zijn ook deels verklaarbaar. De grootte van de gevangenis is een eerste bepalende factor. Grote inrichtingen zoals Antwerpen, Hasselt en Wortel hebben een meer uitgebreid aanbod dan de kleine inrichtingen zoals Ieper, Ruiselede, Mechelen,... Deze logica geldt echter niet

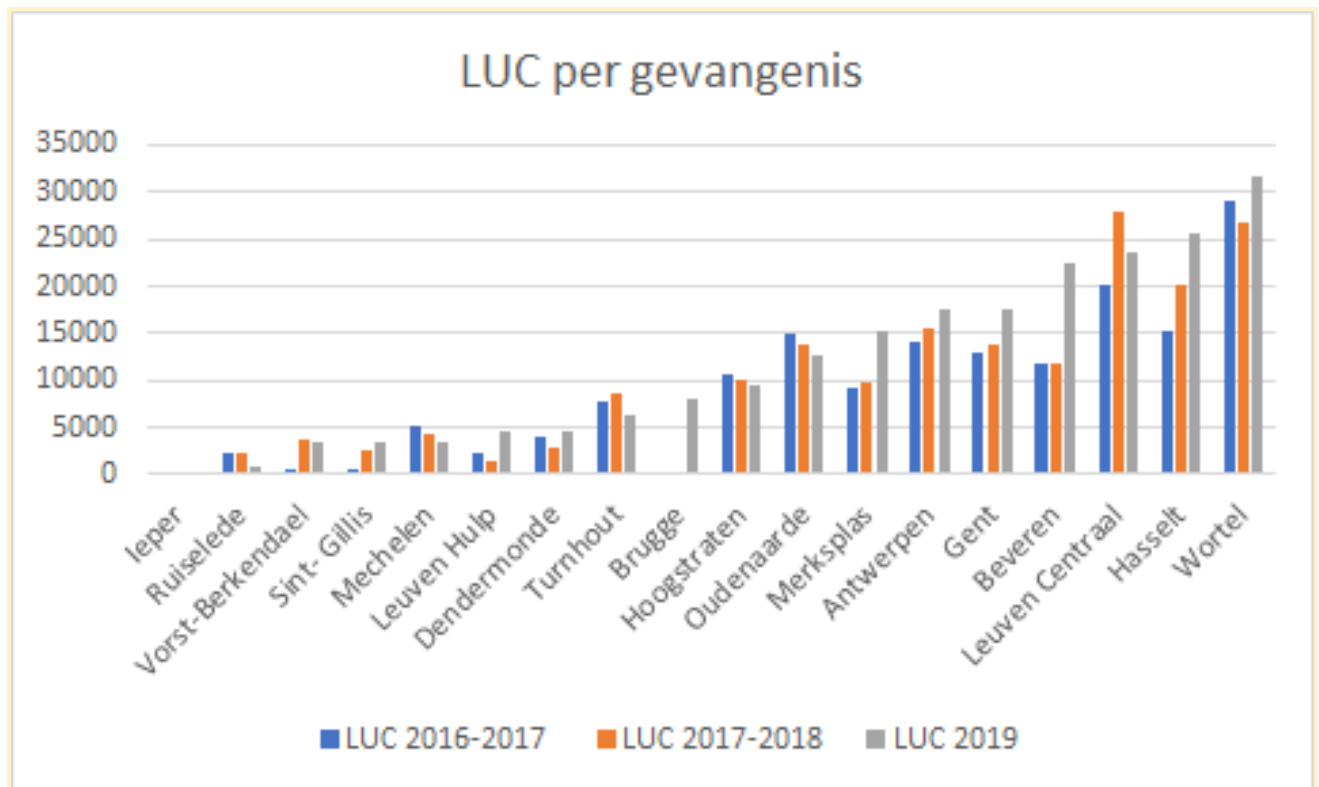
voor de gevangenen Sint-Gillis en Brugge die een groot aantal gedetineerden onder hun dak hebben. Lokale problematieken zijn hier de oorzaak van. Zo heeft in de voorbije jaren het onderwijsaanbod in beide gevangenen meermaals stilgelegen voor lange periodes wegens personeelsproblemen bij het DG EPI. We zien hiervan nog steeds het effect. Daarnaast speelt ook de typologie van de gevangenis een belangrijke rol. In arresthuizen is er een frequente in- en uitstroom van gedetineerden. De arresthuizen zijn Antwerpen, Ieper, Sint-Gillis, Leuven-Hulp, Dendermonde, Mechelen, Gent en Turnhout. In de organisatie van het onderwijsaanbod probeert men hierop te anticiperen door meerdere kortlopende modules te organiseren in plaats van langdurige opleidingen.

Figuur 7 - Het aantal LUC per gevangenis in het kalenderjaar 2019

Onderstaande figuur geeft het verschil in het aantal LUC weer tussen het schooljaar 2016-2017, het schooljaar 2017-2018 en het kalenderjaar 2019 voor de verschillende gevangenen.

Figuur 8 - Het aantal LUC per gevangenis in het schooljaar 2016-2017, het schooljaar 2017-2018 en het kalenderjaar 2019.

Uit deze figuur blijkt dat in een aantal gevangenissen een opvallende stijging van het onderwijsaanbod van de centra voor volwassenenonderwijs heeft plaatsgevonden. Dit verklaart voor een groot stuk de toename van het totaal aantal LUC in de gevangenissen (zie figuur 3). Kijken we naar de gevangenissen die ook de voorbije jaren het grootste aantal LUC hadden, dan zien we dat in bijna al deze gevangenissen het aanbod nog (sterk) is toegenomen. Dit is enerzijds te verklaren door het feit dat het, zoals eerder aangegeven, om de grootste instellingen gaat. Deze instellingen hebben dan ook een groter potentieel doelpubliek en meer faciliteiten om onderwijs te kunnen aanbieden. Anderzijds kunnen we hieruit voorzichtig concluderen dat de bestending van een groot aanbod zorgt voor draagvlak en potentieel tot verdere uitbouw van het aanbod.

De grootste toename van het aanbod in het kalenderjaar 2019 zien we in volgende gevangenissen:

- Leuven Hulp (*uitbreiding met extra aanbod NT2, ICT en nieuw aanbod bouwopleiding*)
- Brugge (*heropstart van het aanbod na jarenlange opschorting met NT2, AAV, Talen, bouw en ICT*)
- Merksplas (*uitbreiding met extra aanbod Talen en ICT en nieuw aanbod mode*)
- Beveren (*uitbreiding met extra aanbod AAV, NT2, Nederlands en nieuw aanbod Mechanica Elektriciteit*)

Kijken we naar de bijgekomen opleidingen in deze gevangenissen dan zien we dat er vooral geïnvesteerd is in opleidingen NT2, ICT, AAV en beroepsopleidingen. Zoals we hierboven bij de algemene cijfers al vaststelden, strookt dit ook hier met de principes van de hernieuwde Vlaamse leidraad voor het onderwijsaanbod in de gevangenissen. Het prioritair aanbod wordt daarin immers naar voor geschoven: geletterdheidsaanbod, NT2, beroepsgerichte opleidingen en tweedekansonderwijs. We gaan er daarbij opnieuw vanuit dat het ICT-aanbod dat we in verschillende gevangenissen zien stijgen, te catalogeren valt onder geletterdheidsaanbod of beroepsgerichte opleiding. We voorspellen de komende jaren en vooral vanaf het schooljaar 2022-2023, dat het aanbod in nog meer gevangenissen dezelfde evolutie zal doormaken.

Cursisten

Aantal cursisten

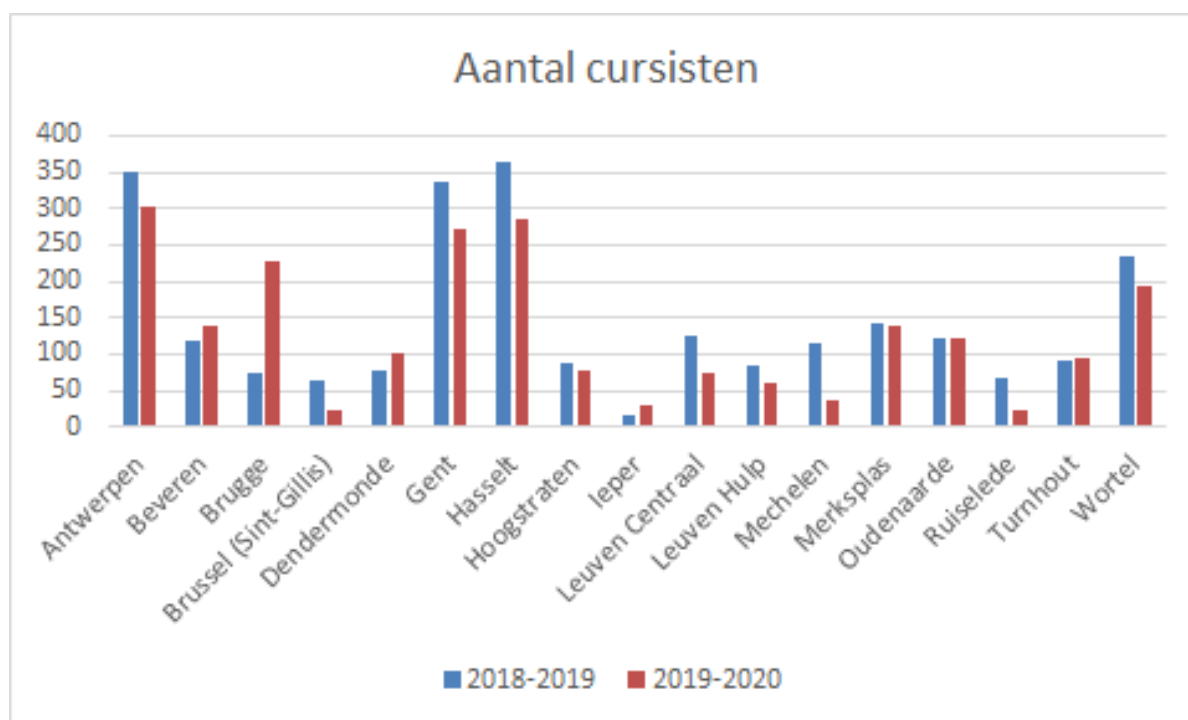
Op basis van cijfermateriaal dat ons door de overheid werd aangeleverd kunnen we informatie geven over deelname aan het aanbod in de verschillende gevangenissen. Deze data zijn, in tegenstelling tot het aantal LUC, beschikbaar op schooljaar. Gedurende het schooljaar 2019-2020 werden in totaal **2209 (unieke) cursisten** ingeschreven voor het aanbod. Dit is door de coronacrisis logischerwijze een daling van 263 cursisten t.o.v. 2018-2019 (cfr. 2472 cursisten). Figuur 9 geeft het aantal cursisten per gevangenis weer voor de schooljaren 2018-2019 en 2019-2020.

Op figuur 9 is te zien dat de daling in aantal cursisten niet geldt voor de gevangenissen Brugge, Dendermonde, Merksplas, Oudenaarde, Beveren, Turnhout en Ieper. Dit kent volgende verklaringen:

- Beveren: In Beveren werd/wordt tijdens de coronacrisis sterk ingezet op individuele begeleidingen. Hierbij voorzien lesgevers een individueel aanbod voor hun cursisten. Tijdens een individueel contactmoment krijgen gedetineerden lesmateriaal en feedback. Gedurende de week kunnen ze hun opdrachten verwerken tegen de volgende les. Op deze manier werd aanbod behouden via afstandsonderwijs en was er de mogelijkheid om nieuwe cursisten in te schrijven.
- Brugge: Er was in het najaar 2019 uitbreiding van het aanbod t.o.v. het voorgaande schooljaar met drie beroepsgerichte opleidingen (keuken, schilderen, mode); NT2 en Spaans. Hierdoor is het totaal aantal cursisten voor 2019-2020 hoger dan het vorige schooljaar.
- Ieper: Uitbreiding met nieuw aanbod AAV in het voorjaar 2020 vlak voor de coronacrisis. Ook is de cursus ICT nog vlak voor de coronacrisis doorgegaan. In het algemeen is er een vlotter systeem opgezet betreffende toeleiding van cursisten naar het aanbod wat de impact van de crisis in deze cijfers dan ook beperkt maakt.
- Oudenaarde: de cursus “monteur centrale verwarming” was nieuw in dat schooljaar en de cursus “kleermakerij” won aan populariteit. De cursus basis elektriciteit werd wel geschrappt, maar het totaalbeeld geeft dus een gelijk aantal cursisten weer.
- Turnhout: geen groot verschil tussen beide schooljaren. Een bijkomende module Engels en het organiseren van NT2 via afstandsonderwijs heeft het effect van de coronacrisis op het totaal aantal cursisten opgevangen.

- **Merksplas**: de cursussen zijn tijdens de lockdown via afstandsonderwijs verder gezet (boekhouden, Spaans, NT2)

Figuur 9 - het aantal cursisten per gevangenis voor de schooljaren 2018-2019 en 2019-2020.

Naast het aantal unieke cursisten, geeft ook het **aantal inschrijvingen** een beeld van de deelname door gedetineerden aan het aanbod. Het aantal inschrijvingen (3922) ligt beduidend hoger dan het aantal unieke cursisten. Dit betekent dat dezelfde cursisten vaak meerdere modules volgen in een bepaalde gevangenis of zich herhaaldelijk inschrijven voor eenzelfde module. In vergelijking met het vorige schooljaar is er een afname met 783 inschrijvingen.

Cursistenprofiel

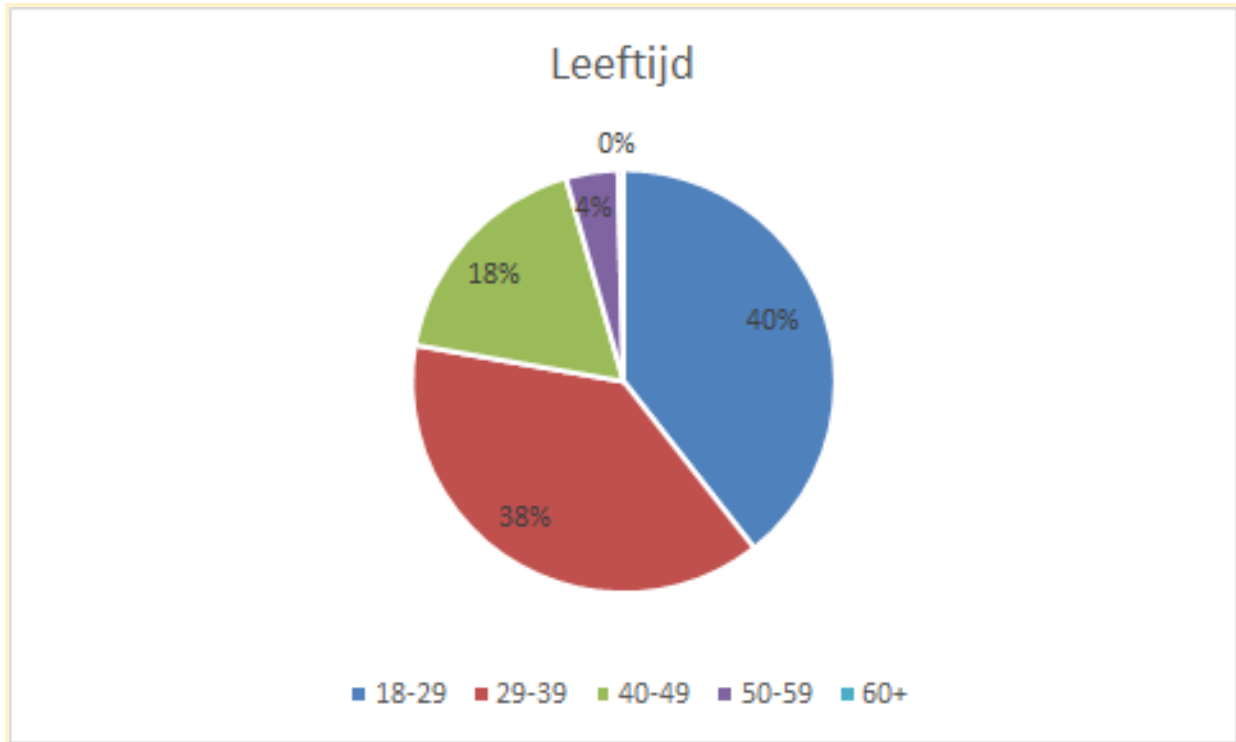
Op basis van cijfergegevens van de overheid geven we een beeld van de leeftijd, het geslacht en de nationaliteit van de cursisten die hebben deelgenomen aan het groepsaanbod in het schooljaar 2019-2020.⁹

⁹ Gezien het persoonsgerelateerde gegevens betreft en de gegevens per gevangenis werden aangeleverd, werden aantallen minder dan 5 per gevangenis weggelaten.

Leeftijd

In onderstaande figuur kan je de leeftijdscategorie raadplegen van de cursisten die deelnemen aan het groepsaanbod in de gevangenis. De meerderheid van de cursisten (78%) is tussen 18 en 39 jaar oud. Dit ligt in dezelfde lijn als de voorbije jaren.

Figuur 10 - Leeftijdscategorie cursisten groepsaanbod 2019-2020

Geslacht

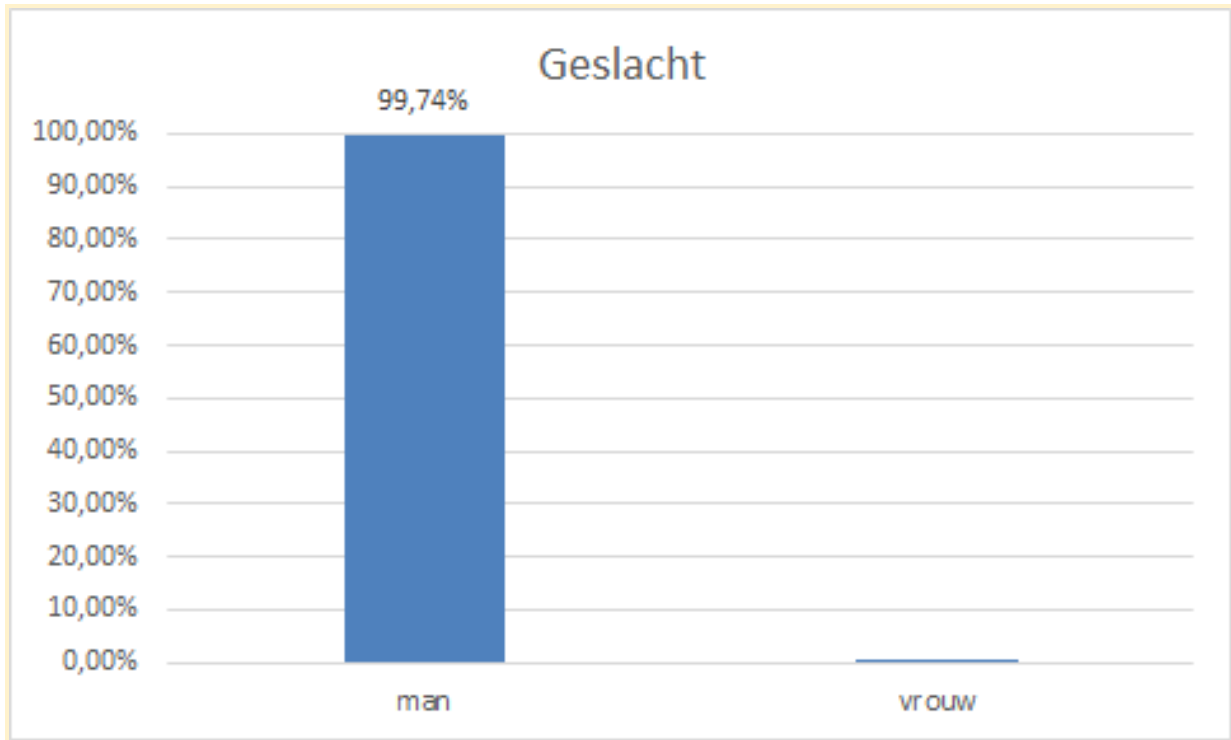
In de gevangenissen Gent, Brugge, Hasselt, Hoogstraten en Antwerpen verblijven ook vrouwelijke gedetineerden. Zij leven in de gevangenis strikt gescheiden van de mannelijke gedetineerden. Gezien dit om een relatief kleine groep gaat, is het niet haalbaar om voor de vrouwen een afzonderlijk onderwijsaanbod te organiseren. In de meeste gevangenissen zijn de groepslessen ook toegankelijk voor vrouwen. In elke gevangenis worden daar aparte lokale afspraken over gemaakt. Soms kan het zijn dat er slechts een deel van de groepslessen wordt opengesteld voor vrouwelijke gedetineerden. Onderstaande figuur geeft de lage vertegenwoordiging van vrouwen (0,26%) in het groepsaanbod onderwijs weer.¹⁰ Sowieso zijn vrouwen sterk ondervertegenwoordigd in de gevangenissen. Zo maakten de vrouwen in 2020 gemiddeld 6% van de dagdagelijkse bevolking uit.¹¹

¹⁰ Omdat het hier over persoonsgevoelige gegevens gaat worden aantallen minder dan 5 per gevangenis weggelaten. Dit kan betekenen dat deze figuur een onderschatting is van het totaal aantal vrouwen die deelneemt aan het onderwijsaanbod.

¹¹ Directoraat-Generaal Penitentiaire Inrichtingen 2020.

Vanuit de ervaringen van de onderwijscoördinatoren blijkt dat vrouwelijke gedetineerden vaak meer belang hechten aan werk dan aan het volgen van onderwijs. De druk voor onderhoud van hun kinderen speelt hier vaak een rol in. Dit is slechts één van de mogelijke verklaringen.

Figuur 11 - Verhouding man - vrouw cursisten groepsaanbod onderwijs

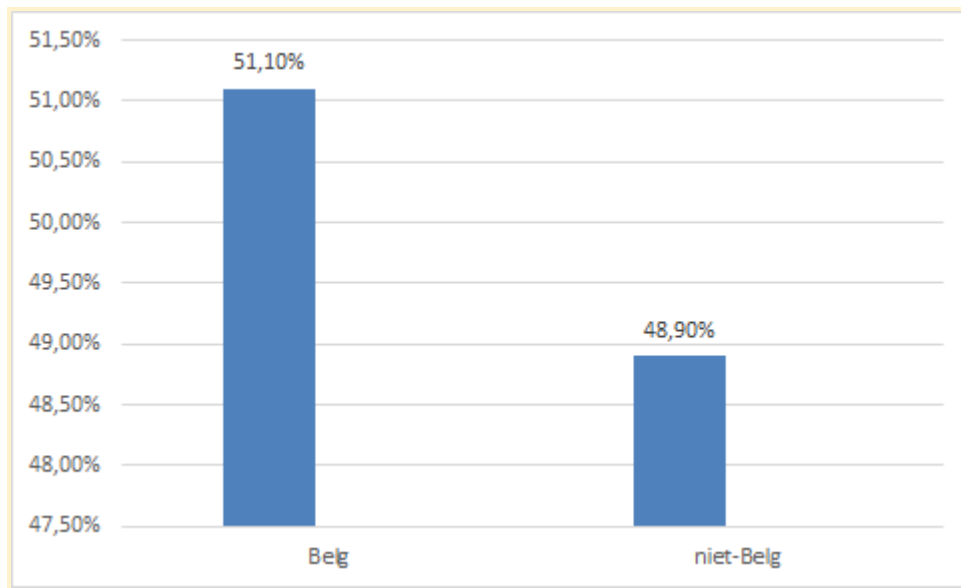

Nationaliteit

In 2020 had gemiddeld iets meer dan de helft van de gedetineerden binnen een penitentiaire inrichting (53%) de Belgische nationaliteit. In 2020 waren er in het totaal burgers van meer dan 100 landen gedetineerd in de Belgische gevangenissen.¹²Op niveau van het onderwijsaanbod kunnen we de verhouding weergeven in deelname aan het onderwijsaanbod tussen het aantal Belgen en niet-Belgen. In figuur 12 zien we dat er een iets hogere deelname is van Belgen t.a.v. niet-Belgen. Dat loopt ongeveer gelijk met de verhouding van het gemiddeld aantal Belgen/niet-Belgen in de gevangenis.

¹² *Directoraat-Generaal Penitentiaire Inrichtingen 2020.*

Figuur 12 - Verhouding Belg - niet-Belg cursisten groepsaanbod 2019-2020

Basiseducatie of secundair volwassenenonderwijs

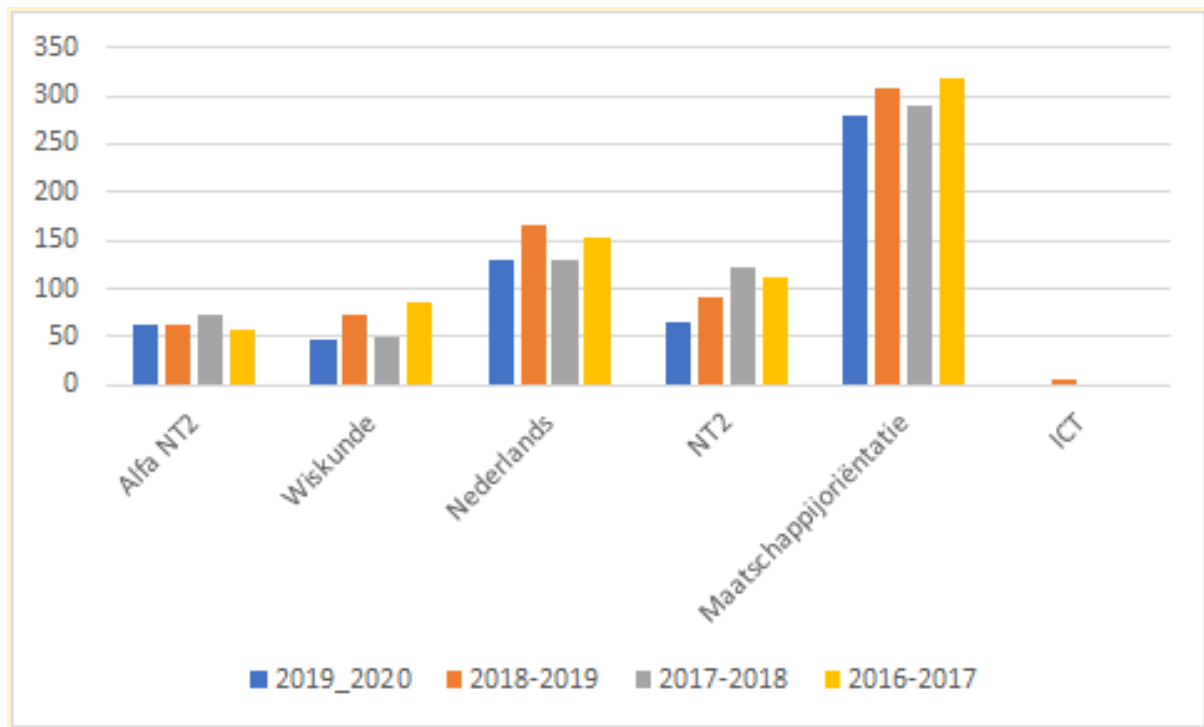
Onderstaande figuren tonen in welk opleidingsgebied de cursisten basiseducatie en de cursisten secundair volwassenenonderwijs een opleiding in de gevangnissen volgden. Het gaat om 593 cursisten in een opleiding basiseducatie en 2105 cursisten in een opleiding secundair volwassenenonderwijs. Gezien het totale aantal cursisten 2209¹³ is, moeten we concluderen dat een aantal cursisten zowel opleidingen bij een centrum voor basiseducatie als bij een centrum voor volwassenenonderwijs volgde.

In lijn met de vaststellingen van de voorbije schooljaren is het aantal **cursisten basiseducatie veel lager** dan het aantal cursisten secundair volwassenenonderwijs. Er is daarnaast ook een lichte **daling van het aantal cursisten basiseducatie** (593) tav het vorige schooljaar (cfr. 705 in 2018-2019). Ook het aantal **cursisten secundair volwassenenonderwijs kende in het schooljaar 2019-2020 een daling** van 2473 cursisten naar 2105 cursisten. Dit in tegenstelling tot de sterk gestegen LUC voor het kalenderjaar 2019. De daling in 2019-2020 is echter een logisch gevolg van de coronacrisis en de opschorting van de groepslessen in de gevangnissen vanaf de tweede helft van het schooljaar. Deze periode zit niet vervat in de cijfers over de LUC.

Bij de **centra voor basiseducatie** zien we grootste aantal cursisten in de opleidingsgebieden ‘maatschappijoriëntatie’ en ‘Nederlands’.

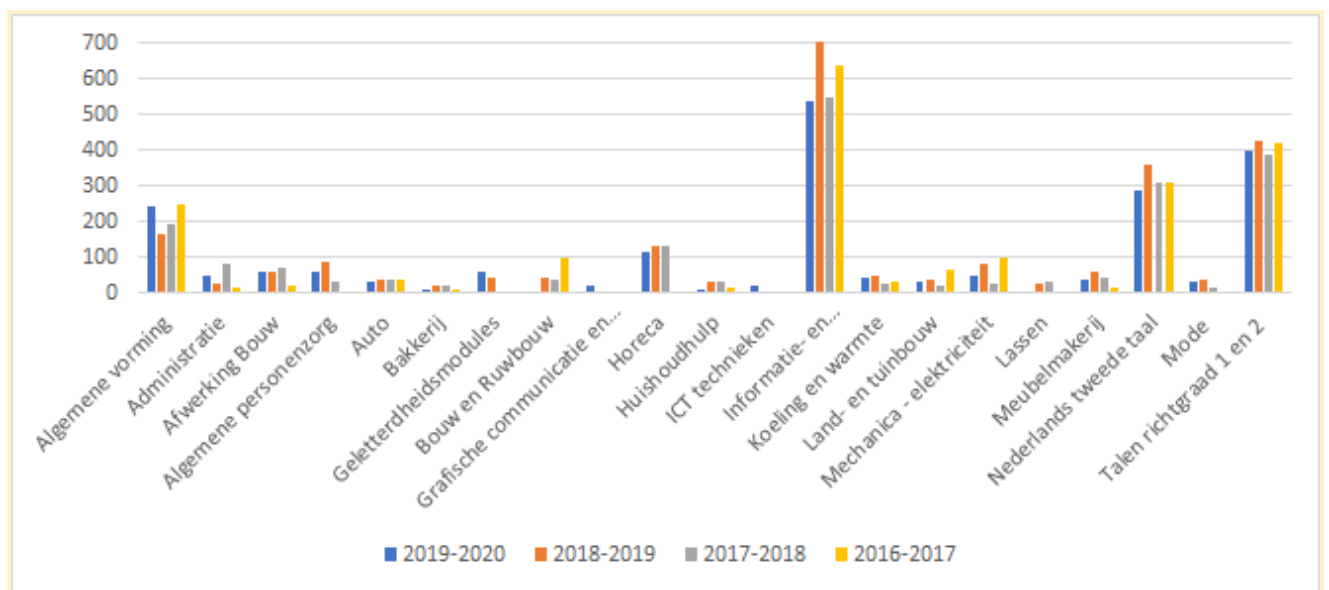
¹³ Dit zijn geen unieke cursisten. Cursisten kunnen deelnemen aan meerdere modules.

Figuur 13 - Aantal cursisten per opleidingsgebied per opleidingstype in de centra voor basiseducatie in de schooljaren 2019-2020; 2018-2019; 2017-2018 en 2016-2017

Bij het **secundair volwassenenonderwijs** zijn talen en ICT de meest gevolgde richtingen. Ook Nederlands tweede taal wordt veel gevolgd. Er is wel een duidelijke afname in het aantal cursisten ICT, wat te verklaren is door de schrapping van ICT-aanbod in de gevangenissen ten gevolge van de coronacrisis. Dit soort aanbod kon niet opgevangen worden door afstandsonderwijs.

Figuur 14 - Aantal cursisten per opleidingsgebied per opleidingstype in de centra voor basiseducatie in de schooljaren 2018-2019; 2017-2018 en 2016-2017.

Verder blijkt uit de cijfergegevens dat **38% van de cursisten slaagt voor het examen** of de eindproef op het totaal aantal inschrijvingen. Dit aantal ligt ook lager dan het vorige schooljaar (45%). Het is mogelijk dat de coronacrisis en de alternatieve werkwijzen om onderwijs aan te bieden hierin een rol spelen. Dit vraagt echter om een meer diepgaande analyse op lokaal niveau.

Vlaams ondersteuningscentrum voor het volwassenenonderwijs

Frederik De Merodestraat 27, 2800 Mechelen

Tel. 015 44 65 00

vraag@vocvo.be

www.vocvo.be

Tel. 015 44 65 12

vraag@wablief.be

www.wablief.be

Vocvo vzw
Frederik de Merodestraat 27
2800 Mechelen
0443 425 503
RPR Antwerpen, afdeling Mechelen